

GÜVEN TOPLUMU

Güven; inanmak ve emin olmaktır, endişelerden sıyrılmak ve korkuları bir kenara bırakmaktır. İslâm’da iman ile güven arasında çok güçlü bir ilişki mevcuttur. İman eden kimse anlamına gelen “**mümin**”; güvenilir insan anlamına gelen “**emin**”; güven, güvence ve güvenlik anlamına gelen “**emniyet**”; can ve mal güvencesi anlamına gelen “**eman**” kavramları aynı kökten beslenmektedir. Bu kökün bağlandığı nokta ise Yüce Yaratıcı’nın mahlûkata sağladığı sonsuz güvendir. (Prof Dr. M. Görmez, *Hız Peygamber ve Güven Toplumu*, Ankara: DİB, 2017)

İslâm’a göre, güvenin yegâne kaynağı Cenab-ı Hak’tır. Yüce Rabbimizin isimlerinden biri olan “**el-Mümin**”, “huzur, esenlik ve güven veren” demektir. Dolayısıyla Allah’a iman eden bir mümin, kendisinin de bir parçası olduğu varlık âleminin Yüce Allah’ın himayesi, koruması ve garantisi altında olduğuna inanır. Mümin; Yüce Allah’ın kudretine teslim olan, zihnini ve yüreğini en sağlam, bâki, değişmez mesnede yaslayan, böylelikle huzura kavuşan kimsedir. (Görmez, a.g.e.)

İbrahim (a.s), halkına Allah’ın yüceliğini anlattıktan sonra kendisini cezalandırmakla tehdit eden müşriklere can alıcı soruyu sorar:

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Siz, Allah’ın size haklarında hiçbir hüküm indirmedığı şeyleri O’na ortak koştuktan korkmazken, ben sizin ortak koştüğunuz şeylerden nasıl korkarım? Şimdi biliyorsanız (söyleyin), iki gruptan hangisi güvende olmaya daha layıktır?” (En’âm, 6/81)

Cevap yine Allah’tandır ve Kur’an’ın en net ifadeleri arasında yer almıştır:

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

“İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarındır ve onlar doğru yolu bulanlardır.” (En’âm, 6/82)

O, kendisine inananlara en büyük güven ve destek kaynağıdır. Mümin bilir ki; O’na güvenmek insan için en güçlü dayanaktır. Bu sebeple O’ndan başka hiçbir varlığa sonsuz güvenilmez, güvenilmemelidir. Kur’an’da birçok ayette Rabbimiz müminlere bu gerçeği hatırlatmıştır. Örneğin; Furkan Suresinin 58. ayetinde:

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ

“Asla ölmeyecek olan O diri varlığa (Allah’a) dayanıp güven ve O’na hamt ederek yüceliğini dile getir” (Furkân, 25/58) buyrulmuştur. Dünya hayatında üstesinden gelemeyeceği birçok problemle karşılaşan insan; kendisine güvenenleri hiçbir zaman yalnız bırakmayan bir yaratıcıya dayanıp güvenmeli ki bütün bu problemler karşısında hayat neşesini, yaşama hevesini kaybetmesin ve yolun sonunda beklentileri boşa çıkmasın.

Doğruluk ve Güvenilir Olmak: Peygamberlerin Vasfı

İnsanlığa bir önder ve rehber olarak gönderilen peygamberlerde bulunması gerekli beş özellikten birisi; **sıdk** yani doğruluk ve dürüstlük, diğeri de **emanet** yani güvenilir olmaktır. Hiç şüphe yok ki bunlar tesadüfî değildir, vurguladıkları bir husus bulunmaktadır.

Kur’an-ı Kerim’ de; Hz. Nûh, Hz. Hûd, Hz. Salih, Hz. Lût ve Hz. Şuayb’ın (a.s) kıssaları anlatılırken ve bu peygamberler gönderildikleri toplumlara kendilerini tanıtırken güvenilirlik vasıfları ön plana çıkmıştır:

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

“Bakınız ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim” (Şuara, 26/107, 125, 143, 162, 178)

Çünkü peygamber, yeni bir din getiriyor ve insanları o dine davet ediyor. Peygamberlerin getirmiş oldukları dini kabul etmek demek, kendi inançlarını ve o inançların bir gereği olan adet ve geleneklerini terk etmek demektir. Bu ise kolay değildir. Bunun için onları bu inançlarından vazgeçirmeye çalışan peygamberlerin

dürüstlüğüne ve güvenilir olduklarına inanmaları gerekir. İşte bunun için peygamberler kendilerinin dürüst ve güvenilir kimseler olduklarını hatırlatıyorlardı. Bu sadece sözden ibaret değildi. Yaşayışlarıyla da bunu ispat ediyorlardı. (L. Şentürk, *Örnek Vaazlar, Güvenilir Olmak*)

Kur'an'da Müminlerin Öne Çıkan Özelliği: Güvenilir Olmak

Kerim kitabımız müminlerin sahip olması gereken özellikleri çeşitli vesilelerle dile getirir. Bu özelliklere baktığımızda emanet, güvenilir olmak ve doğruluk ön plana çıkmaktadır:

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

“Onlar ki emanetlerine ve verdikleri söze riayet ederler.” (Meâric, 70/32-33)

Kur'an'ın bütününe bu zaviyeden baktığımızda nasıl bir insan yetiştirmeyi hedeflediği anlaşılır. Doğruluk, emanet ve adalet gibi ahlaki değerleri kuşanan, fenalıklardan uzaklaşan ve kulluk görevlerini ihmal etmeyen bir mümin. Ve bu bireylerin oluşturduğu, birbirleriyle barışık ve kaynaşmış bir toplum.

En Güzel Örnek: Muhammedü'l-Emin

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'in (s.a.s) örnek alınmasını emretmiştir. Bir insanda bulunabilecek en mükemmel özellikler, Allah Rasûlü'nde (s.a.s) toplanmıştır. İlgili ayet-i kerime de;

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

“Ant olsun ki Allah Resûlü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çokça zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.” (Ahzâb, 33/21) buyurulmuştur.

İnsandaki güven duygusu ile güzel ahlâk arasındaki bağlantının en güzel ve somut örneği Hz. Peygamber'in (s.a.s) henüz peygamber olmadan önce Muhammedü'l-Emin lakabıyla anılmasıdır. Resûl-i Ekrem (s.a.s), hayatının her döneminde sadece müminlerin değil, düşmanlarının da kendisinden emin olduğu yüce bir şahsiyettir. Hz. Peygamber (s.a.s), her şeyden önce güvenilir bir insan, güvenilir bir baba, güvenilir bir eş, güvenilir bir arkadaş, güvenilir bir dosttur. Akrabaya, komşuya, ticarete muhatap olduğu insanlara, idaresi altındaki müslümanlara güven veren, özü sözü bir, sadık insandır. Hâkimliği, komutanlığı, imamlığı, risaleti güven üzerine kuruludur. Kur'an-ı Kerim'i ona getiren vahiy meleği nasıl “el-Rûhu'l Emin” ise (Şuara 26/193), Mekke-Kâbe nasıl “el-Beledü'l Emin” ise (Tin 95/3), Resûl-i Ekrem de (s.a.s) öylece dosdoğru, öylece emindir. (Görmez, a.g.e.)

İş yerine girdiğinde iş arkadaşlarının, evine girdiğinde eşinin ve çocuklarının, topluma girdiğinde orada bulunan insanların kalbinde güven, huzur ve neşe uyandıran müminlere ne mutlu. Onlar hiç şüphesiz Emin Peygamber'in (s.a.s) getirdiği değerleri anlamış müminlerdir.

Ey Kureys! Bana İnanır mısınız?

İslâm nuru, Mekke topraklarını aydınlatmaya başlayalı üç yıl olmuştu. Bu esnada sayıları az da olsa müminler, gizliden gizliye Allah'a kulluk ediyor ve ibadetlerini yerine getirmeye çalışıyorlardı. Risâlet dördüncü yılına girerken Allah, elçisinden daveti daha da genişletmesini, yakın akrabalarını uyarmasını istedi.

Resûlullah (s.a.s), önce en yakın akrabalarını yani Abdülmuttalib oğullarını İslâm'a davet etti. Sonra da Safâ tepesindeki yüksekçe bir yere çıkıp olanca sesiyle, “Yâ Sabâhâh! Yâ Sabâhâh!” diye haykırdı. Araplar bu kelimelerin ne anlama geldiğini çok iyi bilirlerdi. Düşman saldırısının an meselesi olduğunun haykırılarıydı bunlar. Hz. Muhammed'in (s.a.s) bu çağrısını işitenler gelip karşısına dizildiler. Gidemeyenler de olup bitenleri öğrenmek için adamlarını gönderdiler. Resûlullah (s.a.s),

أَرَأَيْتَكُمْ لَوْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا بِالْوَادِي تُرِيدُ أَنْ تُغِيرَ عَلَيْكُمْ، أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِي

“Ben size, “Şu vadinin arkasında size saldırmak isteyen süvari birlikleri var.” desem bana inanır mısınız?” diye sordu. Hep bir ağızdan,

نَعَمْ ، مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ إِلَّا صِدْقًا

“Evet, inanırız... Biz senin bugüne kadar yalan söylediğini hiç görmedik.” diye karşılık verdiler. “O zaman,” dedi Hz. Peygamber (s.a.s),

فَإِنِّي نَذِيرٌ لَّكُمْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

“Ben sizi şiddetli bir azaba karşı uyarıyorum...” Bu, belki de kalabalığın hiç beklemediği bir şeydi, bocaladılar. Resûlullah’a (s.a.s) önce amcası Ebû Leheb karşı çıktı, sonra da diğerleri. (Müslim, Îmân, 355)

Bu bir insanın hayatında en büyük kırılma anlarından birisidir. Güvenilirliğinin, doğruluğunun test edildiği an... 43 yıllık dolu dolu bir hayat yaşadığı; çocukluğunu, gençliğini, arkadaşlığını, ticaretini, çalışmasını, evliliğini çok iyi bilen insanların karşısına geçip “**banâ inanır mısınız**” diye sormak. 43 yıl yaşadığı toplumda bıraktığı bir iz, ortaya koyduğu bir şahsiyet var, o da “**O asla yalan söylemez, güvenilir bir insandır**”.

Safa tepesindeki bu sesleniş ve davet kıyamete kadar şüphesiz devam edecek. Her mümin kendini Safa tepesindeki Hz. Peygamber’in (s.a.s) yerine koyup, hayatında var olan insanları karşısına alıp; kendi doğruluğunu, güvenilirliğini sorgulamak zorundadır. Babamıza ve annemize bizim “nasıl bir evlat olduğumuz”, eşimize “nasıl bir eş olduğumuz”, çocuklarımıza “nasıl bir baba olduğumuz”, arkadaşlarımıza “işimiz, alışverişimiz, dostluğumuz” sorulduğunda gelecek cevap imanımızın kalitesini, ibadetlerimizin ahlakımıza etkisini ortaya koyacaktır.

Toplumda Güven

Güven, toplumsal hayatın temelidir. Bugün başta ülkemiz olmak üzere tüm dünyada güven krizi yaşanıyor. Güven toplumunu inşa etmemiz gerekirken güvenlik toplumuna dönüşüyoruz. Güven toplumunu inşa ederken acaba bir şeyleri gözden mi kaçırdık? Evlerimize akıllı sensörler yerleştirirken, şifrelerimizi kırılamaz zorlukta seçerken, ev ve sokaklarımızı kameralarla donatırken; gönül evimizi imanla sağlama almayı, kalplerimize emanet ve dürüstlük kilitleri takmayı, dilimize doğruluk sensörü koymayı ihmal ediyoruz. Gönül evimizi sağlam bir imanla güvene almadan bu tedbirler eksik kalacaktır. Güven toplumunun ilk adımı kalplere imanı yerleştirmektir.

Allahu Teâla Kur’an’ı Kerim’de müminlerin özelliklerinden bahsederken;

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

“Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler” (Müminun, 23/8) buyurarak güvenilirlik vasfını ön plana çıkarmıştır. Allah Resûlü (s.a.s) de yaptığı bir tanımda, müminin diğer insanlarla olan ilişkisindeki güven unsurunu öne çıkarmıştır;

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ

“Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir. Mümin de insanların canları ve mallarının güvende olduğu kişidir.” (Tirmizî, Îmân, 12)

Anlıyoruz ki gönül evimizi ve imanımızı sağlama almadan, güvenliğini sağlamadan; ne evlerimizin ne şehirlerimizin güvenliğini temin edemeyiz. O halde güven toplumunu oluşturmanın ilk adımı gönüllerde sağlam bir imanı inşa etmektir.

a) Güven Duygusu Ailede Başlar

Başkalarına güvenmeye ya da kimseye güvenemez hâle gelmeye ailede karar veririz. Tıpkı güvenilen bir kimse olmanın ya da güvenilmez bir karakter geliştirmenin ipuçlarını ailede topladığımız gibi... Güveni almayı da vermeyi de ailede öğreniyoruz. O halde bilhassa çocukların özgüveni için ailede merhamete, adalete, sevgiye ve şefkate yatırım yapmak, en az onların geleceği için bir kenara para biriktirmek kadar önemlidir. (Prof. Dr. H. Martı, Hz. Peygamber ve Güven Toplumu, Ankara: DİB, 2017)

Peygamberimiz’in (s.a.s) de belirttiği gibi,

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ

“Hiçbir baba, çocuğuna güzel ahlâktan, edep ve erdemden daha kıymetli bir miras bırakmamıştır.”
(Tirmizî, Birr, 33)

Güvenli bir ailede hem yetişkinler hem de çocuklar kendilerini rahat ifade edebilir; diğerlerinin sınırlarını ihlal etmeden konuşmayı, tartışmayı, çözüm bulmayı başarabilir. Ailedeki herkes sıkıntılarını gizlemek yerine paylaşmayı, mutluluklarına ailesini de ortak etmeyi ister. O halde korkuyu ve şiddeti, yalanı ve hileyi ailemizden uzak tutmak lazımdır. (Martı, a.g.e.)

Biz biliyoruz ki,

فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانِ اللَّهِ وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ

“Kadınlar hakkında Allah’tan korkun. Çünkü siz onları Allah’ın emaneti olarak aldınız ve Allah’ın adını anarak (nikâh kıyıp) onları kendinize helâl kıldınız.” (Müslim, Hac, 147) buyurarak, kadınla erkek arasında “emanet” ilişkisi kuran Sevgili Peygamberimiz (s.a.s), aile de güveni hatırlatmaktadır.

Erkek ve kadın arasındaki adaletin ve itidalin sağlanması güven hususunda son derece önemlidir. Peygamberimiz’in (s.a.s):

أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا

“Dikkat edin! Sizin hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır.” (Tirmizî, Radâ, 11) uyarısı da buna yöneliktir.

Yuvamızda inşa edeceğimiz güven temelli bir iletişim süreci ve ilişki ortamı çocuklarımızı tehlikeli sanal ortamlardan, arkadaşlıklardan koruyacaktır. Çocuklarımızın sorunlarını, problemlerini rahatlıkla anlatabilecekleri bir iletişim süreci oluşturmak, onları dışarıdan gelecek her türlü tehdit ve tacize karşı koruyacaktır. Eşlerin arasında sağlıklı bir iletişimin olması ise karı-koca arasındaki sevgi ve saygıyı artıracığı gibi güven problemi doğuracak iletişim hatalarının da önüne geçecektir.

b) Emanet Bilinciyle Yaşamak

Rasulullah (s.a.s) Veda Haccı'nda yaptığı vasiyet niteliğindeki konuşmasında, müminleri birbirlerine emanet etmiş, mukaddes belde ve haram aylara duydukları saygı gibi birbirlerinin hak ve hukukuna da hürmet göstermeleri gerektiğini şöyle vurgulamıştır:

إِنِّي لَا أَدْرِي لَعَلِّي لَا أَلْقَاكُمْ بَعْدَ هَذَا أَلَا وَإِنْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا

“Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedi olarak bir daha buluşamayacağım. Ey İnsanlar bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz nasıl mübarek bir şehir ise; canlarınız, mallarınız, ırzlarınız da öyle mukaddestir, her türlü saldırıdan emindir.” (Tecrid Tercemesi, 1/63, Hadis No: 61)

Bu ifadeler müminlerin mallarını, canlarını, iffetlerini ilahi bir güvence altına alan önemli mesajlardır. Bu mesajlar çağları aşır mümin gönüllerde yerini bulduğunda toplumda güven ve huzur filizlenecektir.

c) Ben Değil Biz Diyebilmek!

Allah Resûlü’nün (s.a.s) toplumsal güveni inşa ederken müminleri bir ailenin fertleri gibi dayanışmaya teşvik etmesini göz ardı etmemek gerekir. Bu uygulama yeryüzünde örneği olmayan bir icraattır. Allah Resûlü (s.a.s), müminler topluluğunu birbirlerini destekleyen bir yapının elemanlarına benzetmiş ve şöyle buyurmuştur:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا

“Müminin mümine göre konumu, parçaları (bölümleri) birbirini destekleyen bir bina gibidir.” (Buhârî, Salât, 88) Toplumda güvenin tesis edilmesi, bireylerin ihlas ve samimiyetle birbirlerine karşı görevlerini yerine getirmeleri ve güven vermeleriyle mümkündür. Böylelikle toplum bir arada ve ayakta durur.

Bunun yanında Allah Resûlü (s.a.s) toplumu oluşturan bireyleri bir vücudun organlarına benzetmiştir;

“مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى.”

“Müminler, birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermeye, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer.” (Müslim, Birr, 66)

Güven toplumunun inşasında Hz. Peygamber’in (s.a.s) bu hadisi oldukça dikkat çekicidir. Bir el yaralandığında diğer el onun yarasını şefkatle sarar, bir yerimiz ağrıdığında ayak o ağrıyı gidermek için koşturur, gözümüze bir şey kaçsa elimiz merhametle onu çıkarır. Toplum da kendi içerisinde bu birlik ve dayanışmayı sağladığında toplumsal güveni tesis etmiş demektir.

Enes b. Mâlik’in (r.a) Resûlü Ekrem’den (s.a.s) naklettiği bir hadiste ise toplumda güveni tesis etmede önemli bir ahlâkî ilke ile iman arasında doğrudan bir ilişki kurulur:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

“Hiçbiriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe (kamil manada) iman etmiş olmaz.” (Buhârî, Îmân, 7) Bu ilke insanların hayatına yerleştiğinde fertler birbirine güven perspektifinden bakacak, güven duyacak ve güven verecektir.

d) Doğruluk: Güven Duygusunun Kaynağı

Toplumda fertler arasında güven bağlarının oluşması için niyet-söz ve davranışta doğruluk üzere hareket edilmelidir. Müminin kalbi, imanın ve doğruluğun merkezi olmalıdır.

Bir hadiste Sevgili Peygamberimiz (s.a.s), bizi dünyada cennet huzuru içinde yaşatacak ahirette ise hakiki cennete ulaştıracak salih amellerden çok önemli altı tanesini sayıyor:

اِضْمِنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، اِضْمِنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ، اِصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا أُتْمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ

Ubâde b. Sâmit’ten (r.a) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: “Siz bana kendinizden altı şeyi garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuzda doğru söyleyin. Söz verdiğiniz zaman onu yerine getirin. Size bir şey emanet edildiğinde onu sahibine verin. Namusunuzu koruyun. (Harama) bakmaktan sakının. Elinizi (kötü işlerden) çekin.” (İbn Hanbel, V, 323) Görüyoruz ki bu altı özellikten dört tanesi doğruluk, ahde vefa, emin ve güvenilir olmak ile ilgilidir.

Güven duygusunun temeli olan doğruluğu esas alan bir kişi bu değer üzerinde durduğu müddetçe razı olunan bir mümin olacak ve mükâfat olarak cennete girecektir. Nitekim Resûlullah (s.a.s) da doğruluğun iyi bir kul olmaya, iyi kulluğun da kişiyi sonsuz güvenliğin ve emniyetin olduğu cennete götüreceğinden hareketle müminleri şu ifadelerle söz, niyet ve davranışlarda doğruluğa teşvik etmiştir:

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

“Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında "doğru/siddîk" olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında "yalancı/kezzâb" olarak tescillenir.” (Müslim, Birr, 105)

e) Toplumsal Güveni Sarsan İki Şey: Yalan Söylemek ve Sözünde Durmamak

Hız. Peygamber'in (s.a.s) hadislerinde en çok sakındırdığı şeylerin başında yalan söylemek gelir. Mümin olmak ile yalan söylemenin bir araya gelemeyecek iki özellik olduğuna vurgu yapar. Çünkü yalan toplumsal fesadın ana nedenlerinden biri olduğu kadar fertler arası güven duygusunu da ortadan kaldıran çirkin bir alışkanlıktır. Söylediğiniz yalan daha önce söylediğiniz doğrulara da şüphe düşürür ve bundan sonra söyleyeceğiniz sözlerle de olan güveni sarsar. Sağlam bir imana sahip olan mümin böylesi kötü bir yola asla yönelmez.

Hız. Peygamber (s.a.s) “**Mümin yalan söyler mi?**” sorusuna şu cevabı vermiştir:

لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ

“*Konuştığı zaman yalan söyleyen kimse, Allah’a ve âhiret gününe (tam mânâsıyla) inanmamıştır.*” (Müttakî el-Hindî, Kenzü’l-ummâl, III, 874)

Güven duygusu zail olduğu zaman insanların birbirlerine itimadı kalmaz ve ahlaki değerler çok hızlı bir şekilde erozyona uğrar. Peygamberimiz (s.a.s) müslümanın güvenirliliğini ortadan kaldıran dört kötü huya dikkatimizi çekiyor ve şöyle buyuruyor:

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَاهَا إِذَا أُوتِمِنَ خَانَ وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

“*Dört haslet vardır ki, bunlar kimde bulunursa, o kimse saf münafık olur. Kimde de bu hasletlerden birisi bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde nifaktan bir haslet var demektir: Konuştuğunda yalan söyler. Söz verdiğinde sözünde durmaz. Vaat ettiğinde vaadinden döner. Tartıştığında haksızlık eder.*” (Buhari, İman,24)

Hız. Peygamber (s.a.s) yalan söylemeyi, verilen sözde durmamayı ve emanete hıyanet edip insanların güvenini boşa çıkarmayı münafıklığın göstergelerinden saymıştır. İdeal bir İslam toplumu özlemine dile getirirken kullandığı ölçüt “*bir kadının Allah’tan başka hiç kimseden korku duymadan (tek başına ve güven içinde) Hire’den* (Irak’ta Kufe’de bulunan antik bir şehir) *kalkıp gelerek Kâbe’yi tavaf edebilmesi*” dir. (Buhârî, Menâkıb, 25)

SONUÇ:

Kur’an ve sünnetin hedeflediği güven toplumunu oluşturmak için önce gönüllerimizi imanla inşa etmeliyiz. Aile karı-koca arasında güven ve adalet temeli üzerinde kurulmalı, eşler ve çocuklar sorunlarını rahatça paylaşabildikleri ve çözebildikleri sağlıklı bir iletişim süreci oluşturmalıdır. Toplumda bireyler arsında ki ilişkiler doğruluk ve güven üzerine kurulmalı. Her mümin bir başkasının malını, canını, iffetini Mekke-Kabe gibi kutsal görebilmeli, bir vücut gibi birbirinin derdini ve sıkıntısını hissederek deva olmaya çalışmalıdır. Toplumsal güveni sarsacak yalan ve sözünde durmamak gibi kötü davranışlardan uzak durmalıdır.

Maalesef İslam Coğrafyası tarihin en zorlu süreçlerinden geçiyor. Gün geçtikçe Kur’an’ın ve Hız. Peygamber’in (s.a.s) bize getirdiği doğruluk, emanet, ahde vefa gibi değerlerden uzaklaşıyoruz. Tarih boyunca emniyet ve güven yurdu olan topraklardan feryatlar ve ateşler yükseliyor. Yüzyıllarca ilim, hikmet ve medeniyetin beşiği olan coğrafya; savaşların, gözyaşının coğrafyası oldu. İslam ülkeleri barışın, huzurun, güvenliğin yeri olmaktan çıktı. Milyonlarca insan evini, yurdunu, ailesini kaybetti. Neden bu hale geldiğimizi düşünmek zorundayız. Bugün Emin Peygamberin ümmeti olarak;

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

“*Müminler ancak kardeşirler...*”(Hucurat, 49/10) ayetinin manasını kavramalı, kardeşliği ailemizden başlayarak toplum içerisinde yeniden tesis etmeli ve;

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

“Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.” (Müslim, Birr, 34) hadisi gereğince; niyet, söz ve davranışlarımızda doğruluğı ve güvenilirliğı esas almalıyız.

Güven duygusunun kaynağı olan Rabbimiz bizlere; emanet bilinciyle yaşamayı, hayatımız boyunca karşılaşacağımız her bir insana karşı güven verebilmeyi, güven içerisinde yaşayıp ahirette de Allah’ın güvencesinde olan müminlerden olmayı nasip eylesin.